

APSTIPRINĀTS
ar Izglītības un zinātnes ministrijas
2004. gada 12.jūlija
rīkojumu Nr. 409

PROFESIJAS STANDARTS

Reģistrācijas numurs PS 0274

Profesija

Literārais redaktors

Kvalifikācijas līmenis

5

Nodarbinātības apraksts

Literārais redaktors strādā Latvijas Republikas valsts un privātajās izdevniecībās, apgādos, redakcijās, plašsaziņas līdzekļos (presē, TV, radio), valsts pārvaldes institūcijās, lietvedības un pašvaldību iestādēs, kā arī profesionālās nevalstiskās organizācijās, kur notiek dažādu rakstītu un runātu tekstu sagatavošana, rediģēšana un iespiešana.

Literārais redaktors spēj veikt teksta literāru rediģēšanu atbilstīgi literārās valodas prasībām, teksta noformēšanu un sakārtošanu atkarībā no konkrētās specifikas, sagatavot manuskriptu iesniegšanai izdevniecībā, organizēt korespondenci un sadarbību ar teksta autoriem, atbilstīgi savai kompetencei izmantojot datortehniku un citus tehniskos līdzekļus.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
1. Rakstītu un runātu tekstu literāra rediģēšana	1.1. Realizēt iemaņas un prasmes teksta novērtēšanā, literārā rediģēšanā. 1.2. Sagatavot manuskriptus gan parastai iespiešanai, gan elektroniskai versijai. 1.3. Orientēties plašsaziņas un grāmatizdevumu tirgū.
2 Tekstu apstrāde	2.1. Veikt teksta saturisku un formālu analīzi atbilstīgi rediģējamā teksta specifikai un valodas kultūras prasībām. 2.2. Rediģēt tekstu saskaņā ar literārās valodas prasībām. 2.3. Pārbaudīt potenciālos labojumus dažādos latviešu valodas u. c. valodu normatīvajos avotos, saskaņot pār-veidojumus ar teksta specifiku un teksta autora interesēm. 2.4. Vadīt materiālu (manuskripta, dokumentu, informācijas kopu) sagatavošanu iespiešanai / elektroniskai versijai.
3. Informācijas nodrošināšana	3.1. Nodrošināt regulāru informācijas apmaiņu starp literāro redaktoru un teksta autoru. 3.2. Prasmīgi lietot biroja tehniku informācijas iegūšanā, atlasē un nosūtīšanā. 3.3. Pārzināt gan iespiestus, gan elektroniskus dažādu valodu normatīvos avotus (gramatikas, skaidrojošās un tulkojošās vārdnīcas, nozaru terminoloģijas biļetenus, valodas prakses rokasgrāmatas, Valsts valodas centra normatīvos dokumentus, lietvedības standartus).
4. Kvalifikācijas paaugstināšana	4.1. Papildināt zināšanas un prasmes par valodas kul-tūru, valodas prakses un grāmatniecības aktualitātēm. 4.2. Piedalīties konferencēs, semināros,ursos, kas dod iespēju celt profesionālo meistarību, padziļina zināšanas, veicina prasmes.
5. Darba ētikas normu ievērošana	5.1. Ievērot autortiesības, saglabāt informācijas konfidencialitāti. 5.2. Risināt konfliktus, kas saistīti ar dažādām pieejām materiālam, atšķirīgām izpratnēm par tekstu, rediģēšanas principiem.

Īpašie faktori, kas raksturo darba vidi:

- Nepieciešamība strādāt gan individuāli, gan darba grupā.
- Sadarbības un saskarsmes vajadzība nacionālā un starptautiskā līmenī.
- Autortiesību pārzināšana un ievērošana.

Īpašās prasības uzdevumu veikšanai:

- Teicama latviešu valodas prasme.
- Labas svešvalodu zināšanas.
- Orientēšanās valodas prakses aktualitātēs.
- Zināšanas autortiesībās.
- Laba datorprasme.
- Komunikabilitāte un lietišķums.

Prasmes

Kopīgās prasmes nozarē	Specifiskās prasmes profesijā	Vispārējās prasmes / spējas
<ul style="list-style-type: none"> • Prast valsts valodu augstākajā līmenī. • Prast vismaz vienu 	<ul style="list-style-type: none"> • Analizēt un rediģēt rakstītus un runātus tekstus atbilstīgi to satura specifikai un 	<u>Sociālās prasmes</u> <ul style="list-style-type: none"> • Komunikācijas prasme. • Strādāt individuāli un

<p>svešvalodu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prast izmantot elektroniskos saziņas līdzekļus. • Prast lietot biroja tehniku. • Prast meklēt informāciju, to analizēt un apstrādāt. • Būt aktīvam, iesaistīties valsts kultūrpolitikas veidošanā, realizācijā. • Pārzināt un prast izmantot nozares normatīvos dokumentus, pārzināt nozares terminoloģiju. 	<p>valodas kultūras prasībām.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pārzināt dažādas valodas prakses aktualitātes, kā arī ortogrāfijas, interpunkcijas, stilistikas u. c. normas. • Pārzināt valodas paveidus, žanus un to lietojuma sfēru. • Pārzināt teorētiskos un praktiskos valodas normatīvos avotus. • Veidot optimālu sadarbību ar teksta autoriem, iz-devējiem. • Organizēt manuskripta sagatavošanu iespiešanai. • Sagatavot rediģētos tekstus tālākai izmantošanai. 	<p>kolektīvā.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uzturēt kontaktus ar radniecīgiem darba kolektīviem, kolēģiem. • Darboties profesionālās apvienībās, interešu grupās. <p><u>Komunikatīvās prasmes</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontaktēties ar auditoriju labā latviešu valodā un vismaz vienā svešvalodā. • Pārliecināt citus, argumentējot savu viedokli. • Attīstīt personiskos kontaktus. • Piedalīties profesionāli izglītojošos pasākumos. • Apzināt jaunākās tendences grāmatrūpniecībā, sekot valodas aktualitātēm, risinājumiem. <p><u>Organizatoriskās prasmes</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Plānot veicamos darbus un elastīgi noteikt to prioritātes. • Organizēt un vadīt profesionāli izglītojošus pasākumus. • Veidot operatīvu informāciju, reklāmas tekstu.
--	---	--

Zināšanas

Zināšanas	Zināšanu līmenis		
	Priekšstats	Izpratne	Pielietošana
Pilnīgotas latviešu literārās valodas zināšanas			
Latviešu valodas kultūra un stilistika			
Literatūra			
Svešvalodas			
Teksta literārā rediģēšana			
Izdevējdarbība			
Elektroniska informācijas meklēšana un apstrāde			
Internets un tā izmantošanas iespējas			
Saskarsme			

Profesijas standarta izstrādes darba grupas sastāvs:

- Ieva Jansone, izdevniecības “Zinātne” direktore, Latvijas Grāmatizdevēju asociācijas prezidente, Nacionālās literatūras un grāmatniecības padomes locekle;
- Anita Rožkalne, Dr. philol., izdevniecības “Pētergailis” direktora vietniece, Nacionālās literatūras un grāmatniecības padomes priekšsēdētāja;
- Biruta Petre, Dr. philol., Liepājas pedagoģijas akadēmijas izdevniecības “LiePA” literārā redaktore;
- Olīta Rause, Mg. philol., “Jāņa Rozes” apgāda galvenā redaktore;
- Vilma Šaudiņa, Dr. philol., asoc. prof., Daugavpils Universitātes Humanitārās fakultātes Latviešu valodas katedras vadītāja;
- Dace Dalbiņa, Mg. philol., IZM ISEC Valsts valodas atestācijas daļas vadītāja;

- Lidiya Leikuma, Dr. philol., LU Baltu valodu katedras asociētā profesore;
- Andra Kalnača, Dr. philol., LU Baltu valodu katedras docente;
- Jānis Elksnis, mākslas maģistrs, Latgales Kultūras centra izdevniecības vadītājs, LKC valdes priekšsēdētājs, LPI valdes loceklis;
- Ārija Ozola, Dr. philol., SIA “Luterisma mantojuma fonds” redaktore.

Konsultanti:

- Laimute Balode, Dr. philol., Helsinku Universitāte, Somija;
- Regīna Kvašīte, Dr. philol., Šauļu universitāte, Lietuva.

Profesijas standarta eksperti:

- Latvijas Darba Devēju konfederācija.